

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka a Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **JUDr. D. T.**, t. č. ve vazební věznici, zastoupeného JUDr. Janem Thonatem, advokátem, sídlem Masarykova 43, Ústí nad Labem, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021 č. j. 67 To 13/2021-639, za účasti **Městského soudu v Praze** jako účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021 č. j. 67 To 13/2021-639 bylo porušeno základní právo stěžovatele zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021 č. j. 67 To 13/2021-639 se ruší.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí s tvrzením, že jím bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 6 (dále jen „obvodní soud“) sp. zn. 2 Pp 11/2020 se podává, že stěžovatel byl stíhán za rozsáhlou majetkovou trestnou činnost, které se měl dopustit ve prospěch zločinného spolčení, přičemž ke spáchání této trestné činnosti došlo v letech 2001 až 2003. Následně byl rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočky v Táboře ze dne 25. 11. 2015 č. j. 9 T 1/2007-10471 uznán vinným ze spáchání trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, účinného do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zákon“), spáchaného ve prospěch zločinného spolčení podle § 43 tr. zákona a ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 téhož zákona, dílem

dokonaného, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 téhož zákona, a trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákona, spáchaného ve prospěch zločinného spolčení podle § 43 téhož zákona a ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 téhož zákona. Za to byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody na sedm let. Pro výkon trestu byl zařazen do věznice s ostrahou. Současně mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce insolvenčního správce a likvidátora na osm let a trest propadnutí majetku.

3. Z podnětu odvolání stěžovatele byl rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci (dále jen „vrchní soud“) ze dne 28. listopadu 2018 č. j. 4 To 8/2018-11320 zrušen výrok o trestu, přičemž byl stěžovateli uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou a dále mu byl uložen trest zákazu činnosti výkonu funkce insolvenčního správce a likvidátora na šest let a trest propadnutí majetku.

4. O dovolání stěžovatele rozhodl Nejvyšší soud usnesením ze dne 19. května 2020 č. j. 5 Tdo 1208/2019-11860, jímž zrušil napadený rozsudek vrchního soudu ohledně stěžovatele v části výroku, jímž mu byl uložen trest propadnutí majetku.

5. Podáním obvodnímu soudu ze dne 12. 10. 2020 stěžovatel požádal o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s odůvodněním, že dne 10. 10. 2020 vykonal polovinu trestu, po celou dobu jeho výkonu se choval řádně, beze zbytku plnil své povinnosti a několikrát byl kázeňsky pochválen, přičemž za své řádné chování byl zařazen v první prostupné skupině vnitřní diferenciaci. Na svobodě má zajištěno jak ubytování, tak i zaměstnání na pozici firemního právníka.

6. Usnesením obvodního soudu ze dne 2. 12. 2020 č. j. 2 Pp 11/2020-614 byl stěžovatel podle § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“) za užití § 331 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řád“) podmíněně propuštěn z výkonu uvedeného trestu odnětí svobody a podle § 89 odst. 1 tr. zákoníku mu byla stanovena zkušební doba podmíněného propuštění v trvání šesti let. Dále mu byla podle § 89 odst. 2 tr. zákoníku uložena přiměřená povinnost, aby ve zkušební době podle svých sil zaplatil škodu, kterou trestným činem způsobil. Obvodní soud přihlédl k tomu, že od spáchání trestné činnosti uplynulo 17 let a stěžovatel nebyl jinak soudně trestán. Zohlednil též skutečnost, že dobrovolně nastoupil do výkonu trestu a že je v celém jeho průběhu hodnocen naprosto pozitivně, byl opakovaně kázeňsky odměněn a je zařazen v první prostupné skupině vnitřní diferenciaci. Přihlédl i k tomu, že stěžovatel se cítí zodpovědný za spáchaný čin, je schopen sebekritického náhledu a věznice konstatuje, že prokázal polepšení. Nepřehlédl ani, že stěžovatel má rodinné zázemí, kdy bude žít u rodičů své přítelkyně a společně s ní vychovávat nezletilé dítě. Škodu, která byla poškozené společnosti přiznána v občanskoprávním řízení ve výši 6 349 929 Kč, a na niž byla uhrazena prozatím mizivá částka, se stěžovatel zavázal platit po propuštění z výkonu trestu. S přihlédnutím ke všem uvedeným skutečnostem obvodní soud shledal splnění zákonných podmínek pro

podmíněné propuštění, přičemž stanovil dlouhou zkušební dobu a současně stěžovateli uložil, aby v jejím průběhu podle svých sil zaplatil způsobenou škodu.

7. Ke stížnosti Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 (dále jen „obvodní státní zastupitelství“) Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) napadeným usnesením, vydaným v neveřejném zasedání, podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu rozhodnutí obvodního soudu zrušil a znovu rozhodl tak, že žádost stěžovatele o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody zamítl. V souladu s rozhodnutími Ústavního soudu shledal, že na podmíněné propuštění neexistuje zákonný nárok. Poukázal na to, že stěžovatel se sice ve výkonu trestu chová bezproblémově a plní program zacházení, nicméně jeho hodnocení není zcela nadprůměrné. Zdůraznil i nutnost hodnotit jeho postoj ke splácení škody, která mu byla uložena v občanskoprávním řízení, který je nulový, byť stěžovatel jistě není zcela nemajetný, neboť trestnou činností získal prospěch. Konstatoval tedy splnění časové podmínky pro podmíněné propuštění, nikoliv však podmínky prokázání úplného polepšení stěžovatele. Uzavřel, že bude na stěžovateli, zda ve výkonu trestu vytrvá ve svých dosud dobrých výsledcích a v dobře nastaveném resocializačním programu, bude se ještě více snažit k získání dalších odměn a zejména se kladně postaví k otázce náhrady škody, aby bylo možno jeho případné nové žádosti vyhovět.

II.

Argumentace stěžovatele

8. Stěžovatel považuje napadené rozhodnutí za nespravedlivé a neodůvodněné. Poukazuje na to, že byla splněna jak časová podmínka, tak i podmínka polepšení. Na rozdíl od názoru městského soudu má za to, že jeho hodnocení z věznice je nadprůměrné. Označil-li městský soud za důvod svědčící o nepolepšení existenci vykonatelné pohledávky, kterou vůči stěžovateli uplatnila poškozená akciová společnost ZKL Klášterec nad Ohří, stěžovatel poukazuje na to, že k úhradě této pohledávky byl zavázán v občanskoprávním řízení až poté, co nastoupil výkon trestu, přičemž označuje za nepravdivé tvrzení městského soudu, že ji nesplácí, neboť ji pravidelně hradí každý měsíc ze své mzdy. V případě, že by byl propuštěn na svobodu, platil by jistě částku vyšší, neboť jeho příjem bude vyšší než ve vězení, kde pobírá měsíčně částku nižší než je minimální mzda. Městský soud se přitom vůbec nezabýval tím, že stěžovatel má vyživovací povinnost ke dvěma nezletilým dětem, že hradí závazky vůči Vězeňské službě a že zcela zaplatil náklady trestního řízení i náklady za roční pobyt ve vazbě.

9. Stěžovatel má za to, že splnil i podmínku budoucího řádného života, neboť předložil příslib k bydlení v rodinném domě své družky, kde s ní a se svou tříletou dcerou bude žít. Předložil též příslib zaměstnání, které má zajištěné. Městský soud se však uvedenými přísliby vůbec nezabýval.

10. Stěžovatel je tak přesvědčen, že splnil všechny tři kumulativní podmínky, při jejichž splnění má soud odsouzeného propustit na svobodu. Odkazuje přitom zejména na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne [29. 1. 2021](#) sp. zn. II. ÚS 1945/20.

III.

Výzva k vyjádření účastníka řízení a vedlejšího účastníka řízení

11. Ústavní soud vyzval účastníka řízení a vedlejšího účastníka řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili. Dané možnosti městský soud ani městské státní zastupitelství nevyužily. Městské státní zastupitelství se tím v souladu s poskytnutým poučením obsaženým ve výzvě vzdalo postavení vedlejšího účastníka.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona).

13. Ústavní soud dospěl vzhledem k obsahu ústavní stížnosti k závěru, že není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a není další instancí v systému všeobecného soudnictví. Jeho cílem v řízení o ústavní stížnosti je výhradně přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ proto přísluší obecným soudům, což je výrazem jejich nezávislého soudního rozhodování (čl. 82 [odst. 1](#) Ústavy). O zásahu Ústavního soudu do rozhodovací činnosti soudů lze uvažovat pouze za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod [srov. např. náleze ze dne 30. 6. 2004 sp. zn. IV. ÚS 570/03 (N 91/33 SbNU 377)].

15. Povinností soudů i dalších orgánů veřejné moci je vykládat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv a svobod, což pro soudy výslovně vyplývá z čl. 4 Ústavy [srov. náleze ze dne 31. 8. 2015 sp. zn. II. ÚS 1287/14 (N 159/78 SbNU 401)]. Při výkladu a aplikaci právních předpisů nelze pomíjet jejich účel a smysl, který není možné

hledat jen ve slovech a větech toho kterého předpisu, ale je v něm třeba vždy nalézat i zásady uznávané demokratickými právními státy [srov. nález ze dne 7. 5. 2009 sp. zn. I. ÚS 523/07 (N 113/53 SbNU 409)]. Obecné soudy jsou povinny primárně zajistit, aby v procesu před nimi a v jejich výkladu a aplikaci podústavního práva byla vždy přítomna spravedlnost [nález ze dne 16. 10. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 16/12 (N 174/67 SbNU 115)].

16. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že městský soud na rozdíl od soudu obvodního při svém rozhodování nezohlednil, že byly splněny všechny tři kumulativně dané podmínky pro jeho podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

17. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu neexistuje ústavně zaručené právo na to, aby bylo vyhověno žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Posouzení splnění zákonných podmínek je věcí soudcovské úvahy. Je tedy na obecných soudech, aby zkoumaly a posoudily, zda podmínky pro aplikaci tohoto institutu jsou dány a aby své úvahy v tomto směru přiměřeným způsobem odůvodnily. Ústavní soud zásadně respektuje takové nezávislé rozhodnutí obecných soudů; nicméně je povolán zasáhnout, vybočuje-li výklad obecných soudů ze zásad spravedlivého procesu [srv. nálezy ze dne 5. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 599/14 (N 194/79 SbNU 207) či ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. I. ÚS 2201/16 (N 4/84 SbNU 69), dostupné tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Ústavního soudu na <https://nalus.usoud.cz/>]. Za takový exces lze považovat například rozhodování na základě zcela nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci a opření rozhodnutí o informace z doby odsouzení stěžovatele [nález ze dne 22. 3. 2001 sp. zn. III. ÚS 611/2000 (N 51/21 SbNU 439)], posouzení zákonné podmínky prognózy vedení řádného života na svobodě na základě minulého chování stěžovatele, respektive okolností vztahujících se k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu [nález ze dne 12. 5. 2011 sp. zn. III. ÚS 1735/10 (N 90/61 SbNU 405)] či porušení principu kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní [nález ze dne 4. 10. 2016 sp. zn. II. ÚS 2503/16 (N 185/83 SbNU 37)].

18. Nelze též pominout souvislost rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného s právem na osobní svobodu zaručeným čl. 8 Listiny, které je spolu s právem na život, právem na fyzickou integritu a soukromí a právem nebýt mučen či podroben krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení řazeno mezi nejdůležitější základní práva garantovaná českým ústavním pořádkem [nález ze dne 18. 2. 2003 sp. zn. II. ÚS 599/01 (N 19/29 SbNU 159)]. Zásahy do tohoto základního práva musí být činěny citlivě a přiměřeně a musí být řádně odůvodněné [nález ze dne 14. 7. 2020 sp. zn. III. ÚS 2987/19].

19. Ústavní soud posoudil v naznačeném rozsahu ústavní stížností napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, neboť jím bylo porušeno stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.

20. Podmíněné propuštění z výkonu trestu je koncipováno jako mimořádný zákonný institut (nález sp. zn. III. ÚS 599/14). Mimořádnost podmíněného propuštění ovšem neznamená, že by snad soudy měly možnost libovolného rozhodování či že by se na toto

rozhodování nevztahovala povinnost rozhodovat předvídatelně a přesvědčivě. V nálezu ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. II. ÚS 482/18 (N 195/91 SbNU 411) Ústavní soud zdůraznil, že mimořádným je institut podmíněného propuštění pouze v tom, že benevolencí státu odsouzený za určitých podmínek nemusí vykonat uložený trest celý. Mimořádnost daného institutu ale nespočívá v tom, že by soud měl možnost zamítnout žádost odsouzeného o podmíněné propuštění, naplnil-li odsouzený zákonná kritéria. Z požadavku právního státu vyplývá povinnost obecného soudu odsouzeného podmíněně propustit, pokud odsouzený splnil všechny zákonné podmínky.

21. Požadavek řádného odůvodnění soudního rozhodnutí slouží k omezení či vyloučení libovůle [náleze ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257)] a k seznámení účastníků řízení s důvody, na kterých soud založil své rozhodnutí, a tedy zvýšení přesvědčivosti rozhodnutí [náleze ze dne 13. 8. 2018 sp. zn. I. ÚS 3755/17 (N 135/90 SbNU 227)]. Požadavek náležitého odůvodnění soudního rozhodnutí je dále úzce spojen i s principy právní jistoty a předvídatelnosti práva; pouze kvalitně odůvodňovaná rozhodnutí omezují prostor pro případnou svévoli a zajišťují i podobné posuzování obdobných případů [náleze ze dne 13. 12. 2016 sp. zn. II. ÚS 1189/15 (N 240/83 SbNU 739)].

22. Také v řízení o žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody jsou soudy povinny svá rozhodnutí řádně, přesvědčivě a logicky odůvodnit. Jak Ústavní soud připomněl již v nálezu sp. zn. III. ÚS 611/2000, v řízení je nezbytné opatřit dostatek aktuálních skutkových podkladů, z nichž je možno s co nejvyšší mírou pravděpodobnosti usoudit, zda a případně nakolik dosavadní výkon trestu splnil u odsouzeného svůj předpokládaný účel, byť vzhledem k povaze věci bude úsudek soudu v tomto ohledu vždy ohrožen jistým stupněm rizika nesprávnosti. Zásadně je třeba zjistit a zohlednit aktuální poznatky k osobnosti odsouzeného, stavu jeho nápravy a jeho možné vnitřní proměně (srov. náleze ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. I. ÚS 2201/16). Opatřené podklady soudy musí řádně zhodnotit; přitom jejich úvaha musí být věrohodná, logická a s dostatečnou oporou mimo jiné i v návrzích a podáních účastníků řízení [náleze ze dne 28. 6. 2007 sp. zn. III. ÚS 290/06 (N 108/45 SbNU 459)]. Odůvodnění rozhodnutí musí účastníkům řízení umožňovat seznatelnost těch úvah soudu, jež byly relevantní pro výsledek řízení, a tím přezkoumatelnost soudního rozhodnutí z hlediska zákonnosti i věcné správnosti (náleze ze dne 13. 8. 2018 sp. zn. I. ÚS 3755/17). Pokud obecné soudy uvedené povinnosti nesplní či pokud zjištěné relevantní skutečnosti řádně nezohlední, mohou porušit právo odsouzeného na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 611/2000, sp. zn. II. ÚS 2503/16 nebo sp. zn. I. ÚS 2201/16).

23. Ustanovení § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku stanoví tři kumulativní podmínky, při jejichž splnění soud odsouzeného podmíněně propustí na svobodu. Ustanovení § 88 odst. 3 trestního zákoníku přidává k třem základním (obligatorním) podmínkám tři další faktory, které by měl soud vzít v úvahu v případě osob odsouzených za zločin: zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu, zda se pokusil odčinit následky svého činu a jak přistupoval k výkonu ochranného léčení, pokud jej vykonával.

24. Smysl institutu podmíněného propuštění spočívá v motivování odsouzeného, aby svým chováním a plněním svých povinností ve výkonu trestu prokázal polepšení. Bylo-li dosud odpykanou částí trestu již dosaženo účelu trestem sledovaného, je další výkon trestu nepotřebný a také neodůvodněný (nález sp. zn. II. ÚS 2503/16). Podmíněné propuštění v sobě navíc obsahuje nástroje pro pokračování procesu resocializace, protože je spojeno se stanovením zkušební doby, eventuálně též s vyslovením dohledu a s uložením přiměřených omezení a povinností (srov. § 89 odst. 2 trestního zákoníku). Hrozící „Damoklův meč“ nařízení výkonu zbytku trestu dále snižuje riziko potenciální recidivy (nález sp. zn. III. ÚS 1735/10). Podmíněné propuštění ve správný čas, kdy již byl u odsouzených naplněn účel trestu a ještě nepřevážilo negativní působení vězeňského prostředí a pobytu v něm, tedy napomáhá skutečnému cíli výkonu trestu, jímž je náprava odsouzeného (nález sp. zn. I. ÚS 2201/16).

25. Podmínky podmíněného propuštění je vždy třeba interpretovat tak, že nelze judikaturně zcela vyloučit možnost podmíněného propuštění pro jakkoli definovanou skupinu odsouzených, a to ani u chronických recidivistů či pachatelů velmi závažné kriminality, pokud zákonodárce obecně připustil možnost podmíněného propuštění u všech odsouzených. Každý případ je třeba hodnotit individuálně a rozhodnutí o podmíněném propuštění je nutné odůvodnit vzhledem k osobě konkrétního odsouzeného, neopomíjeje též jeho možný vývoj a nápravu v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a další relevantní aktuální informace (nález sp. zn. I. ÚS 2201/16).

26. Problém v aplikaci posuzovaného zákonného ustanovení spočívá ve značné neurčitosti pojmů užívaných zákonnou úpravou u jednotlivých podmínek a z toho vyplývající nevyjasněnosti konkrétních podmínek a kritérií pro podmíněné propuštění. Ústavní soud proto v již citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18 blíže rozpracoval kritéria, která by soudy měly zkoumat při posuzování naplnění podmínek pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

27. První časová podmínka je oproti ostatním dvěma podmínkám jednoznačná a lehce zjištělná. Polepšení, tj. druhou zákonnou podmínku, může odsouzený prokázat svým chováním a plněním povinností ve výkonu trestu. Polepšení může například nasvědčovat, účastní-li se odsouzený programů určených k předcházení trestné činnosti, rozezná a reflektuje okolnosti, které v minulosti přispěly k tomu, že páchal trestnou činností, pracuje, zlepšuje své znalosti a schopnosti s cílem uplatnit se ve společnosti, získává náhled na svoji trestní minulost a upřímně lituje svého jednání, jsou mu udělovány kázeňské odměny apod. (bod 33 nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18).

28. Podmínka prognózy řádného života je úzce svázána s podmínkou polepšení, neboť na ni navazuje. Očekávání vedení řádného života, respektive dovršení nápravy odsouzeného v budoucnu je ze své podstaty předpokladem pravděpodobnostním, není třeba stoprocentní přesvědčení soudce (bod 36 nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18). Pojem „řádný život“ je třeba chápat jako minimální rámeček, tedy jako předpoklad nepáchání další

trestné činnosti. Soudy při rozhodování o podmíněném propuštění primárně zkoumají, zda bude mít odsouzený po případném propuštění zajištěné zaměstnání (či jiný zdroj příjmů) a ubytování, zda udržoval kontakt s rodinou či jinými blízkými a jaká je jeho širší trestní minulost. Tyto okolnosti, vztahující se k materiálnímu a sociálnímu zázemí odsouzeného, ovlivňují možnost reintegrace odsouzeného do společnosti (bod 40 nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18).

29. Obecně relevantním je faktor trestní minulosti odsouzeného. Jak Ústavní soud vysvětlil v nálezu ze dne 3. ledna 2017 sp. zn. I. ÚS 2201/16 (bod 32), trestní minulost odsouzeného obecně představuje důležité hledisko při posuzování splnění podmínek podmíněného propuštění.

30. Výše uvedené principy nutno aplikovat i na nyní posuzovaný případ. Zatímco obvodní soud shledal, že stěžovatel kromě objektivně zjistitelné podmínky vykonání stanovené délky trestu naplnil i podmínku polepšení, což vyvodil z kladného vyjádření vězeňské služby o chování stěžovatele ve výkonu trestu a jeho zapojení do dostupných aktivit (viz rekapitulace obvodního soudu v bodě 3 usnesení či hodnocení stěžovatele ředitelem vazební věznice na č. l. 21 – 23 přílohového spisu), a že též splnil podmínku třetí, tj. očekávání (prognózu) vedení řádného života v budoucnu, což dovedl ze stěžovatelem předložených příslibů, ze skutečnosti, že v minulosti nebyl soudně trestán a z jeho výsledku při veřejném zasedání, městský soud naplnění podmínky polepšení prozatím vyloučil, respektive shledal, že stěžovatel zcela polepšen není. Vyšel přitom z předpokladu, že podmíněné propuštění z výkonu trestu je třeba považovat za „privilegium“, když ani splnění všech podmínek podmíněného propuštění neznamená automatické vyhovění žádosti. Soudcovskou limitovanou úvahu tak zaměnil za úvahu zcela volnou o tom, komu lze přiznat tento mimořádný benefit, který přísluší jen těm nejlepším odsouzeným. Takové právní východisko je však zcela v rozporu s nálezovou judikaturou Ústavního soudu, na niž bylo poukázáno výše a která zdůrazňuje, že při splnění zákonných podmínek mají soudy povinnost žádostem o podmíněné propuštění vyhovět. Nelze se přitom ztotožnit ani s názorem městského soudu, že zpráva ředitele vazební věznice není zcela nadprůměrná. Naopak z ní vyplývá veskrze pozitivní hodnocení stěžovatele ve všech oblastech vězeňského života, přičemž jeho pracovní výkony jsou hodnoceny jako nadprůměrné a chování a vystupování jako bezproblémové a slušné. Podle hodnotící zprávy se stěžovatel cítí zodpovědný za trestný čin, za který je ve výkonu trestu a je schopen sebekritického náhledu a vězeňské službě je známo, že má zajištěno zaměstnání i bydlení pro případ podmíněného propuštění. Vzhledem k tomu, že byl 4x kázeňsky odměněn (kázeňsky trestán nebyl) a nachází se v první prostupné skupině vnitřní diferenciaci, je v závěru hodnocení konstatováno, že prokázal polepšení. Lze se tak ztotožnit se závěrem obvodního soudu, který ke všem relevantním a veskrze kladným okolnostem svědčícím o polepšení stěžovatele a o prognóze vedení řádného života přihlédl.

31. Jediným argumentem, který by mohl svědčit o tom, že se stěžovatel nepolepšil, je existence vykonatelné pohledávky, kterou vůči němu uplatnila poškozená společnost a

kteřá není doposud uhrazena. V této souvislosti městský soud uvedl, že postoj stěžovatele k náhradě způsobené škody je nulový, neboť škodu nesplácí a tuto věc neřešil v rámci svého majetku, kdy jistě není zcela nemovitý, neboť trestnou činností musel získat prospěch. Tyto úvahy však nejsou důkazně nijak podloženy, městský soud ani neuvádí, z jakých pramenů čerpal, pouze přebírá argumentaci obvodního státního zastupitelství uplatněnou ve stížnosti, a naopak se nijak nevypořádává s argumentací stěžovatele, obsaženou v písemném vyjádření ke stížnosti. Stěžovatel v něm totiž poukazoval na to, že rozhodnutí o úhradě škody vydané v občanskoprávním řízení bylo vyneseno až v době, kdy již vykonával trest odnětí svobody, a neměl tedy možnost tuto pohledávku plně splácet, když již 28. 11. 2018 bylo pravomocně rozhodnuto o propadnutí jeho majetku, s nímž nemohl nakládat již od 16. 2. 2004, kdy byl veškerý jeho majetek zajištěn usnesením vrchního státního zastupitelství. Za této situace tudíž neexistoval žádný zdroj, z něhož by stěžovatel mohl jakoukoliv pohledávku platit. Výrok odsuzujícího rozsudku vrchního soudu o propadnutí majetku byl pak zrušen až rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2020, které bylo stěžovateli doručeno ve druhé polovině července 2020, tedy nepřilíš dávno před podáním návrhu na podmíněné propuštění z výkonu trestu. Za dané situace tedy nelze stěžovateli důvodně vytýkat, že nepřistoupil k dobrovolnému uhrazení škody. Nadto stěžovatel poukazoval na to, že pravidelně každý měsíc pohledávku poškozené společnosti hradí ze své mzdy, že řádně uhradil náklady výkonu trestu včetně nákladů za vazbu a náklady trestního řízení, a že má vyživovací povinnost ke dvěma nezletilým dětem. K těmto tvrzením však městský soud nijak nepřihlédl ani si jejich pravdivost neověřoval.

32. Lze tak přisvědčit obvodnímu soudu, který na rozdíl od městského soudu vyšel ze zjištění, že stěžovatel škodu splácí, byť na ní doposud uhradil zcela mizivou částku, a uvěřil stěžovateli, že ji bude lépe hradit poté, co bude z výkonu trestu podmíněně propuštěn. Tento slib obvodní soud případně pojistil stanovením dlouhé zkušební doby a současným uložením přiměřené povinnosti, aby stěžovatel v průběhu zkušební doby podle svých sil zaplatil škodu, kterou trestným činem způsobil, a to pod hrozbou výkonu zbytku trestu.

33. Úvaha městského soudu stojí v podstatě na „pocitu“, že ačkoliv stěžovatel činí vše, co je pro naplnění podmínek podmíněného propuštění možné, dosavadní doba výkonu uloženého trestu není dostačující. Zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění za situace, kdy stěžovatel vyvinul značné úsilí, aby byl účel trestu naplněn, se spíše jeví jako výraz jisté generální prevence vůči pachatelům organizované a společensky vysoce nebezpečné trestné činnosti. Jak však již Ústavní soud připomněl v bodě 25, každý případ je třeba hodnotit individuálně a rozhodnutí o podmíněném propuštění je nutné odůvodnit vzhledem k osobě konkrétního odsouzeného, neopomíjeje též jeho možný vývoj a nápravu v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a další relevantní aktuální informace. Shledané nenaplnění podmínky polepšení stěžovatele je však co do argumentace obecné, nedostatečně odůvodněné, zčásti vnitřně rozporné a formalistické. Je-li opřeno zejména o existenci vykonatelné pohledávky, kterou stěžovatel nesplácí, chybí odpověď na otázku, byl-li stěžovatel objektivně schopen splácet ji dle představ městského soudu,

neboť k tomu žádné dokazování prováděno nebylo. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že napadeným usnesením bylo porušeno stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.

34. Z důvodů výše uvedených Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a napadené rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 9. června 2021

Radovan Suchánek v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Monika Zbořilová